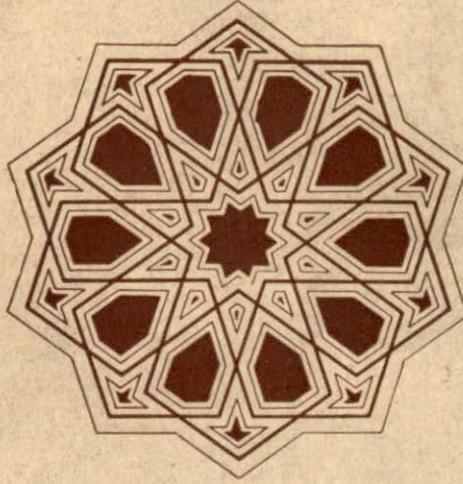

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ TARAFINDAN
ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR

II—III

1952

ANKARA 1952 — YENİ MATBAA

YIL: 1952

SAYI : 2-3

M. ZEKİ ORAL
KİTAPLIĞI

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ TARAFINDAN
ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR,

Bu eser
MEHMET ZEKİ ORAL'ın
A. Ü. ilâhiyat Fakültesine
armağanıdır

ANKARA 1952 — YENİ MATBAA

İ Ç İ N D E K İ L E R

- İslâm Akaid Sisteminde Gelişmeler ve
İmam-ı Âzam Ebu Hanife *Prof. Yusuf Ziya Yörükân*
- Aile Hukuku *Ord. Prof. Sabri Şakir Ansay*
- Kur'an'ın Ana Dilimize Çevrilmesi *Prof. İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu*
- Çifte Minare *Prof. Suut Kemal Yetkin*
- Farsça Yazılmış Pratik "Mekanik" Kitabı
Hakkında Not *Prof. Celâl Saraç*
- Fütüvvet-Ahi Müessesesinin Menşei Me-
selesi *Doç. Dr. Neşet Çağatay*
- Nakiş Tarihi Vesikaları *Rıfkı Melûl Meriç*
- Türk Kitap Kapları Asır XV-XX *Kemal Çiğ*
- Sigetvarnameler *Hüseyin G. Yurdaydın*
- Tahlil ve Tenkitler :**
- Bir Fetva münasebetiyle *Prof. Yusuf Ziya Yörükân*

NAKIŞ TARİHİ VESİKALARI

RIFKI MELÛL MERİÇ

MUKADDİME

Osmanlılar Devri Türk Nakış San'atı ve san'atkârları hakkında tarih kitaplarından beklenen malûmatı elde etmek mümkün olmadığı gibi hattâ nakkaş isimlerine dahi tesadüf edilemez. Bir nakkaş aynı zamanda şâirse şuarâ tezkirelerinde, hattatsa hattatlara âid tezkirelerde, başka bir meslek sahibi ise terâcim-i ahvâl kitablarında ismi geçer; basmakalıp tavsiflerle, nakış san'atında da mâhir olduğu kaydolunur.

Gelibolulu müverrih Mustafa Âlînin "Menâkıb-i Hünerverân" ı sırf san'at ve san'atkârlar için yazılmış müstakil bir eser olduğu halde, hattâ devrinin san'atkârları hakkında bile etraflı malûmatı muhtevi değildir. Kaydettiği nakkaş isimlerini ve bunlara dair yazdığı şeyleri, bilvesile nakkaşlardan da bahseden Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, şâir ve hattatlar için tertib edilen tezkirelerde, terceme-i hâl kitaplarında -hem de fazlasıyla- bulmak mümkündür. Habib Efendinin "Hat ve Hat-tâtân" ı da "Menâkıb-i Hünerverân" tarzında yazılmış bir eser olduğundan ondan da edilecek istifade mahduddur.

Beş-altı asır içinde inşa edilmiş olan büyüklü-küçüklü dinî ve ictimai binalardan pek çoğunun mimarlarının bilinmeyişi, hep bu sâkîm zihniyetin neticesidir. Tuhfet-ül-mi'mârîn, Tezkiret-ül-ebniye, Tezkiret-ül-bünyân, Risalet-ül-mi'mâriyye ve adsız bir risale yazılmamış ve bu güne kadar intikal etmemiş olsaydı Mimar Sinanın muhtasar terceme-i hâli, san'atı ve eserleri hakkında hiçbir şey öğrenmek kabil olmayacak; üslûbları mütenevvi eserleri, kim bilir hangi mimarlara atfedilecekti. Hayatı meçhûl olan şâir Eyyûbî, Kanunî Sultan Süleymanın Mimar Sinana inşa ettirdiği su yollarının, kemerlerinin ve havuzlarının nasıl yapıldığını etraflı olarak bildiren "Pâdişâhnâme" isimli manzum ve kıymetli eserinde, Sinandan sadece "Mimar" kelimesile bahsedip geçivermiştir.

Yine Sultan Ahmed camii ile etrafındaki müesseselerin mimarı Sedefkâr Mehmed Ağa için Cafer Çelebi "Mimârname"yi yazmasaydı o zamanki mimârî san'atı ve tekniği ile Mehmed Ağanın terceme-i hâli ve yetişme tarzı hakkında belki en küçük bir bilgi edinmek bile kabil olmayacaktı.

Saraydaki nakkaşların şehnâmenüvislerce yazılan manzum veya mensur eserlerin ve başka kitapların içindeki menkıbeleri ve sahneleri canlandırmak, bazı mühim vak'aları resmeylemek ve sayfalarını, sayfa

zemin ve kenarlarını tezyin etmek üzere tavnif edildiklerini bildiren hükümler ve arzlar mevcudsa da bunlarda ekseriya nakkaş isimleri zikredilmemiştir. Çünkü bunlar, hem memur maaşı alan vazifeli nakkaşlardı; hem de şehnameciler tarafından intihab olunurlardı. Şehnamecilik ortadan kaldırılmadan evvel de, sonra da saraydaki nakkaşlar, kendilerine havale edilen "iş" leri yapmakla mükelleftiler.

Harç ve masraf defterleri ile ruznamelerde, hüccet, i'lâm ve temessük gibi resmî muamelâta âid evrakta nakkaş isimlerine tesadüf edilmektedir. Fakat hayatlarının bazı safhalarını gösteren bu ufak-tefek "kayd"larla nakkaşların terceme-i hallerini öğrenmek elbette mümkün değildir.

Osmanlılar Devri nakkaşları hakkında, ilk defa, ilmî usûl ile bir tedkiknâme kaleme alan müverrih, muhterem hocam Köprülüzade Mehmed Fuad Beydir. Bundan otuz-otuz bir sene evvel İkdâm gazetesinde neşrettiği makalelerle o vakte kadar meçûl kalmış olan bazı nakkaşları -tarihî ve edebî me'hazlerinin verdiği malûmat nisbetinde- ilim âline haber vermiş; o zamana kadar ciddî bir tedkika tâbî tutulmamış olan bu mevzu üzerine haklı tavsiyeleri ile nazar-ı dikkati celbetmek istemişti.

"Elvâh-ı Nakşiyye Koleksiyonu" isimli risalesine, Müzeler Müdür-i umumîsi Halil Edhem Bey de, Osmanlı Nakış San'atı ve nakkaşları hakkında muhtasar bir mukaddime yazmışsa da, bunda, zamanındaki bilgiden fazlası münderic değildir.

Daha sonra bu mevzu etrafında çalışarak makale ve risale yazanlarla kitaplarına müstakil fasıllar ilâve edenlerin mesailerıyla "Nakşımız Tarihi" inkişafa başlamıştır. Ezcümle Mimar Şihabeddin Uzluk, Dr. Ahmed Süheyl Ünver, Tahsin Öz beyler, bu sahada ilk çalışanlardır.

Avrupalıların -muhtelif dillerle yazılmış- büyük veya küçük ansiklopedilerinde, "resim" ve "minyatür" maddelerinde ancak Mısırlıların, Romalıların, Yunanlıların, Bizanslıların, İtalyanların, Almanların... resim ve minyatürleri zikredilmektedir. Şan'at tarihlerinde de Türk Nakış San'atına ve nakkaşlarına dair ekseriya bir kayda tesadüf edilemez. Son zamanlarda bahsedenenlerin ekserisi de, hakikate muğayir hükümler vermekte, Türk Nakış San'atını İran mahsulü olarak göstermektedirler. Sakiz Ohanes Paşa zade müteveffa Armenak Bey de, gafletle veya bililtizam, bu türlü hüküm verenlerin arasındadır.

Nakış San'atı ile diğer san'atlara âid vesikaların en çoğu Topkapı Sarayı Hazîne-i evrakındadır. Saray teşkilâtında [Ehl-i Hiref] isimli cemâat, hem güzel ve tezyinî san'at, hem hırfet (zanaat) mensublarından müteşekkildi. Bunlar sarayın her türlü san'at ve hırfet ihtiyaçlarını temin ile mükelleftiler. Bu teşkilât içinde nakkaşlar, mücellidler, zerni-sancılar... ayrı ayrı cemâatler halinde çalışırlardı. Her cemâatin müstakil darülmesaiisi vardı. Bunların her biri, bir san'at ve hırfet mektebi idi. Bu müesseselere san'at ve hırfet kudretleri müsellemler olanlar, doğrudan doğruya alınırlar ve takdir edilen bir yevmiye ile tavnif olunurlardı. Maaşları gündelik üzerinden hesaplanırdı. Pencik ve devşirme

oğlanlar arasından san'at ve hırfete müstaid bulunanlar da şâgird (talebe-çırak) olarak cemâate gönderilirdi. Bu yevmiyeli şâgirdler, ehliyetlerini isbat edince üstadlar zümresine geçerlerdi. Yabancı devletlerin tâbiyetindeki şöhretli san'atkârların celb ve istihdamlarına çalışıldığı ve gelenler hemen tavzif edildiği gibi yeni fethedilen memleketlerdeki san'atkârlar da alınıp getirilir, kendilerine liyakatleri ile mütenasib maaş verilir, kendi memleketlerini aratmayacak derecede gönülleri alınır.

Gerek Enderun-ı Hümayûndaki, gerek Enderun dışındaki san'atkârların tarihi kaynaklarda, yukarıda arzettiğim gibi, pek azının ismi ve; tavsifi mukayyedir. Topkapı Sarayı Hazine-i evrakındaki vesikaların kısm-ı âzâmı, san'atkârların sadece isimlerini ve aldıkları yevmiyeleri ihtiva etmekle beraber, bize, hiç olmazsa san'ata karşı gösterilen alâkanın derecesini bildirmektedir. Bu vesikalar mevâcib ve vazifehârân defterleri ile san'atkârların bayramlarda -mu'tad usule tebaiyetle-padişaha takdim ettikleri eserlerin isimlerini ve mahiyetlerini, padişah tarafından da bu takdimelere mukabil san'atkârlara verilen in'am ve ihsanların mikdar ve nevilerini ihtiva eden takdime ve in'am defterleri, ayrıca san'atkârlarla alâkalı müteferrik vesikalardır.

Topkapı Sarayında bu yazılı vesikalardan ve kayıtlardan başka, ekserisi imzasız, binlerce san'at eseri vardır. Yerli ve yabancı müze, hazine-i evrak ve kütüphanelerle hususî koleksiyonlarda da henüz tedkik edilmemiş Osmanlılar Devri Türk San'atı vesika ve eserlerinin mikdarı bir hayli yekûn tutar. Devlet arşivleri (Başbakanlık, Evkaf, Tapu, Maliye, mahâkim-i şer'iyye arşivleri), mahkeme, belediye ve sair devlet müessesatı kayıtları da, San'at Tarihimiz için mühim birer kaynaktır.

Osmanlılar Devri Nakış San'atı hareketlerini vesikalarla tesbite çalışırken diğer taraftan da bu san'atın bünyesini, menşe', inkişaf, tekâmül ve inhitat sebeb ve merhalelerini ve bilcümle hususiyetlerini san'at bakımından tedkik etmek lâzımdır. Ancak bu iki cebheden yapılacak tedkikatın neticeleri bir araya toplandıktan sonradır ki, ilmî hükümleri muhtevi (Osmanlılar Devri Nakış San'atı Tarihi) yazılabilecektir.

«Nakkaş» kelimesi, bu günkü «ressam» kelimesinin medlûlünden daha şümullü bir mana ifade eder: Ressamlar, siyahkalemler, müzehhibler, musavvirler, şebihnüvisler, tarrâhlar, meclisnüvisler, cedvelkeşler, rengzenler, duvar nakkaşları... "hep "Nakkaş" zümresindendirler.

Nakkaşların bazısı, yapacağı resmin bilcümle çizgilerini çizer, nihayet rengini de vurur, bütün bir eseri bizzat kendi hazırlar, ikmâl ederdi. Fakat bazıları nakış san'atının bir kolunda, meselâ şebihnüvislikte yâhud tarrâhlıkta veyâ müzehhiblikte ihtisas sahibi olup münhasıran o sahada çalışırdı. Binaenaleyh bir meclis tasvirinde, her müte-hassis üzerine düşen vazifeyi ifa eder ve eser de, böylece, şirket halindeki çalışma mahsulü olarak ikmâl edilmiş olurdu. Bundan dolayıdır ki, ekser nakış eserlerinde, meselâ minyatürlerde veya tezhiblerde imza mevcut değildir.

Neşrettiğim vesikalar, Topkapı Sarayı Arşivi ile Başbakanlık Arşivinde bulunan vesikaların ve kayıtların bir kısmıdır. Bunlardan (Rebi-ülâhîr 932) tarihli vesika, ilk defa, merhum Muallim M. Cevdet Beyin

İbn-i Batûta Seyahatnamesine yazdığı Zeyilde neşredilmiştir. Ben, bu vesikaları "Türk Tezyinî San'atları" nı hazırlamağa başladığım sırada tedkik etmiş, bazılarını da istinsah etmişim. 1939 Cihan Harbi içinde bu vesikalar da sandıklanıp Anadoluya gönderilmiş olduğu için mütebâki kısmını istinsah edememişim. Bunların bazılarında son zamanlarda in- tişar eden makale ve risalelerde Dr. A. Süheyl Ünver ve Tahsin Öz bey- ler -bilvesile mehzaz olarak- bahsetmişlerse de bu güne kadar hiçbiri tam olarak neşredilmemiştir.

Bu tetkiknamem, Güzel San'atlar Akademisi Türk San'atı Tarihi ve İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm San'atları Tarihi Enstitülerinin -bâkir vesikalar üzerinde çalışılarak hazırlanmış ve neşredilmiş- ilk orijinal mahsulüdür.

Birinci kısım, vesikaların metinlerini ve indeksi; ikinci kısım vesikalarda mukayyed nakkaşlar hakkındaki mutalealarımı; son kısım da, kütüphane ve arşivlerde mevcut nakış eserlerinin kısaca tavsifi ced- velini ve foto-kopileri muhtevidir.

VESİKALAR

I

Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref (1) Cemâ'at-i Nakkaşân

1. Şâhkulu, Ressâm, 22
2. Melek Ahmed-i Tebrizî, 24.
3. Hasan bin Mehmed, 20.
4. Hasan bin Abdülcelil, 20.5.
5. Hüseyin-i Rûmî, 12.5.
6. Ahmed-i Rûmî, 10.
7. Turmuş bin Hayreddin, 15.
8. Ahmed gulâm-ı Fîrûz Bey, 15.
9. Üveys bin Ahmed, 12.5.
10. Evrenos hiş-i Yahyâ, 10.
11. Bayram bin Dervîş, 13
12. İbrahim bin Ahmed, 8
13. Mehmed bin Bayram, 8
14. Alî biraderes, 7
15. Abdülvehhâb bin Fazlullah, 8.5
16. Kasım-ı Isfahânî, 12,5
17. Hacı Bey-i Tebrizî, 10.5
18. Hâce Bey-i Tebrizî, 10.5
19. Sultan Ali Basmaî, 9
20. Mehmed bin Melek Ahmed, 7.5
21. Alî birâderes, 7.5
22. Mehmed bin Abdürrahman, 4.5
23. Mustafâ-i Buğdan, 6.5
24. Hasan bin Hızır, 3.5
25. Mustafâ bin Yûsuf, 3.5
26. Şâh Hüseyin bin Ressâm Husâm, 6
27. Mehmed bin Hasan Çelebi, 3.5
28. Ferruh-ı Çerkes, 3
29. Ayas, 3

Şâgirdân

30. Hüseyin bin Hasan Çelebi, 2.5
31. Yûsuf şâgird-i Kasım, 2
32. Yûsuf Şâgird-i Abdülevvel, 2.5
33. Durmuş şâgird-i diğeri, 2
34. Ali şâgird-i Hüseyin-i Rûmî, 2
35. Hüseyin-i Üngürüs şâgird-i Hasan Çelebi, 3
36. Mahmûd şâgird-i diğeri, 2
37. Yûsuf şâgird-i Hüseyin Çelebi-i Küçek, 3
38. İskender şâgird-i diğeri, 2
39. Hüseyin şâgird-i Hasan Bey, 1.5
40. Nasûh şâgird-i Bayram, 2
41. Ahmed şâgird-i İbrâhîm, 1.5 (2)

II

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref ki der vakt-i teftiş şüden fermûde Vâcib-i Rebiu'lâhir Sene isnâ ve selâsine ve tis'amie Bi-ma'rifet-i Dâvûd Ağa Serhâzin-i Enderûnî ve Hasan elfakîr Kâtib (3)

Cemâ'at-i Nakkaşân

1. Şâhkulu, Ressâm, 22
Tebrizden sürgün gelüb Amasyada cihet buyurulub İstanbul Hâssa harcına havâle olunmuş ve ba'dehû mezkûr deftere ilhak olunmuş Fî gurre-i Muharrem Sene 927 Ber mûcib-i Rûznâme.
2. Hasan bin Mehmed, 20
Babası Hâssa Acem üstâdlarından olub Mezkûr kabiliyyet birle Sultan Bâyezid Hân tâbe serâhu evayillerinde cihet olunmuş.
3. Melek Ahmed-i Tebrizî, 24.
Sultan Bâyezid Hân zamânında Acemden gelüb cihet olunmuş.
4. Hasan bin Abdülcelil Ressâm, 20.5.
Babası Hâssa Acem üstâdlarından olub Mezkûr kabiliyyet birle Sultan Bâyezid Hân tâbe serâhu zamanında cihet olunmuş.
5. Hüseyin-i Rûmî, 12.5.
Tebrizden sürgün gelüb Amasyada cihet buyurulub İstanbul Hâssa Harcına havâle olunmuş ve ba'dehû mezkûr def-

(1) Topkapı Sarayı arşivi, D. 9613 - 2. Yazısı : Sıyâkat.

(2) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 1 b.

(3) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 1. Yazısı : Nesih.

- tere ilhak olunmuş Fî gurre-i Rebî'-ulâ-hir sene 929 Ber-mûcib-i Rûznâme.
6. Ahmed-i Rûmî, 10
Mislühû.
7. Turmuş bin Hayreddîn, 15.
Babası Hâssa nakkaşlarından kul o-lub kabiliyet birle mezkûr cihet olunmuş Sultan Bâyezîd Hân zamânında.
8. Ahmed, Gulâm-ı Fîrûz Bey, 15.
Fîrûz Bey fevt oldukda san'at birle cihet olunmuş Sultan Selîm Hân zamânında.
9. Evrenos, hîş-i Yahyâ, 10.
Kul hısımlı olup şâgird ulûfesi olunmuş Sultan Bâyezîd Hân zamânında.
10. Üveys bin Ahmed, 12.5.
Babası Dergâh-ı Âlî çavuşlarından olup san'at birle yazılmış Sultan Bâyezîd Hân zamânında.
11. Bayram bin Dervîş, 13
San'at birle yazılmış Sultan Bâyezîd Hân zamanında.
12. İbrâhîm bin Ahmed, 8.5
Mislühû.
13. Mehmed bin Bayram, 8.5
San'at birle yazılmış 25 Şevvâl sene erba'a ve tis'a mi'e Ber mûcib-i Rûznâme.
14. Ali, birâdereş, 7
Mislühû.
15. Abdülvehhâb bin Fazlullah, 8.5
Babası Hâssa üstâdlarından olup fevt oldukda mezbûra şâgird ulûfesi olunmuş Sultan Selîm Hân zamânında.
16. Kâsım-ı İsfahânî, 12.5
Tebrizden sürgün gelüb Amasyada cihet buyurulub İstanbul Hâssa harca havâle olunmuş ve ba'dehû mezkûr deftere ilhak olunmuş Fî gurre-i Rebî'ulâhir sene 929 Ber mûcib-i Rûznâme.
17. Hacı Bey-i Tebrizî, 10.5
Mislühû.
18. Hâce Bey-i Tebrizî, 10.5
Mislühû.
19. Sultân Ali, Basmacı, 9.5
Mislühû.
20. Mehmed bin Melek Ahmed, 7.5
San'at birle yazılmış Sultan Bâyezîd Hân zamânında.
21. Ali, birâdereş, 8
Mislehû.
22. Mehmed bin Abdürrahmân, 4.5
Babası Hâssa Acem üstâdlarından o-lub mezkûr san'at birle yazılmış Sultan Selîm Hân zamânında.
23. Mustafâ Bugdan, 6.5
Üstâd-zâde kul olup Hudavendigâr Hazretlerine virilüb cihet olmuş Fî 2 Zil-ka'de Sene Tis'a ve işrine ve tis'a mi'e Ber mûcib-i Rûznâme.
24. Hasan bin Hızır, 3.5
San'at birle yazılmış Sultan Selîm Hân zamânında.
25. Mustafâ bin Yûsuf, 3.5
San'at birle yazılmış Fî 4 Cümâd-el âhir Sene 926 Ber mûcib-i Rûznâme.
26. Hüseyin bin Ressâm Husâm, 6
Babası Acem üstâdlarından olup fevt oldukda mezkûr san'at birle yazılmış Fî 14 Cemâziyelâhir Sene 930 Ber mûcib-i Rûznâme.
27. Mehmed bin Hasan, 4
Babası Hâssa üstâdlarından olup mezkûr san'at birle yazılmış Sultan Selîm Hân zamânında.
28. Ferruh-ı Çerkez, 3
'An gilmân-ı pîşkeş Mukaddemâ Hâssa harcdan alub hâliya mezkûr cemâ'ate ilhâk olunmuş Fî gurre-i Muharrem Sene 927 Ber mûcib-i Rûznâme.
29. Ayas-ı Arnavud, 3
'An gilmân-ı pîşkeş âmed Sultan Selîm Hân zamânında.
- Şâgirdân-ı mezkûrîn**
30. Hüsevin bin Hasan Celebi, 2.5
Babası Hâssa üstâdlarından fevt oldukda mezkûr şâgird ulûfesi olmuş Sultan Selîm Hân zamânında.
31. Yûsuf, şâgird-i Kasım, 2
Edirne Saravından virilmiş Sultan Selîm Hân zamânında.
32. Yûsuf-ı Çerkez, şâgird-i Abdülevvel, 2.5
'An gilmân-ı pîşkeş âmed Sultan Selîm Hân zamânında.
33. Turmuş, şâgird-i diğeri, 2
Mislühû.
34. Ali, şâgird-i Hüseyin-i Rûmî, 2.
Edirne Saravından virilmiş Fî 15 sene 925 Ber mûcib-i Rûznâme.
35. Hüseyin-i Üngürûs, şâgird-i Hasan Celebi, 3.
Sinan Pasa sonundan Hudavendigâr Hazretlerine intikâl itmiş Fî gurre-i Receb Sene 924 Ber mûcib-i Rûznâme.
36. Mahmûd, şâgird-i diğeri, 2
Akçe ile alınmış kul Sultan Selîm Hân zamânında.
37. Yûsuf şâgird-i Hasan Celebi Küçük, 3
Yûnus Paşa kullarından olup Beylik olunmuş.
38. İskender, şâgird-i diğeri, 2.
Edirne Saravından virilmiş Fî 6 Rebî'ulevvel Sene 926 Ber mûcib-i Rûznâme.
39. Hüseyin şâgird-i Hasan Bev, 1.5
'An gilmân-ı pîşkeş âmed Fî 27 Ce-

mâziyelevvel Sene 927 Ber mûcib-i Rûz-nâme.

40. Nasûh şâgird-i Bayram, 2
Akçe ile alınmış kul Fi 3 Cemâziyel âhir Sene 924 Ber mûcib-i Rûznâme.

41. Ahmed şâgird-i İbrâhim, 1.5
Kul oğlu olub mukaddemâ ulûfesi Hâssa harcdan alurmuş Sonra bu deftere ilhak olunmuş Fi 25 Zilka'de Sene 930 Ber mûcib-i Rûznâme (4)

III

Mevâcib-i Mezkûrîn 'an Cemâ'at-i Ehl-i Hıref Vâcib-i Muharrem ve Safer ve Rebî'ulevvel Sene 952 (5)

Cemâ'at-i Nakkaşân

Bölük-i Rûmiyân

1. Şâhkulî-i Bağdâdî, Serbölük, yigirmi beş akçe.	25. Abdülkerim bin Hasan Çelebi, iki akçe.
2. Hasan bin Mehmed, yigirmi iki akçe.	26. Ali, birâdereş, bir akçe.
3. Turmuş bin Hayreddin, on altı buçuk akçe.	27. Piri bin Abdülevvel, iki akçe.
4. Ahmed-i Firûz Bey, on altı akçe.	28. Mustafâ bin Yûsuf, şâgird-i Kara Memi, iki akçe.
5. Üveys bin Ahmed, on üç akçe.	29. Nebî bin Bâlî, şâgird-i diğer, bir akçe.
6. Evrenos hiş-i Yahyâ, onbir akçe.	30. Hasan bin Kemâl, şâgird-i diğer, iki akçe.
7. Bayram bin Derviş, on yedi akçe.	31. Ali, şâgird-i Hüseyin, bir akçe.
8. İbrâhim bin Ahmed, on iki buçuk akçe.	32. Mehmed-i Bosna, şâgird-i diğer, bir akçe.
9. Mehmed-i Siyâh (6) on altı buçuk akçe.	33. Kasım-ı Bosna, şâgird-i diğer, bir akçe.
10. Mustafâ Bugdan, on bir akçe.	34. Cafer bin Ali, şâgird-i diğer, bir akçe.
11. Ali, birâder-i Mehmed, sekiz akçe.	35. Hüseyin-i Bosna, şâgird-i Yûsuf, bir akçe.
12. Mehmed bin Melek Ahmed, dokuz akçe.	36. Ahmed bin Ferruh, şâgird-i diğer, bir akçe.
13. Ali, birâdereş, dokuz akçe.	37. Mehmed, şâgird-i Şâh Hüseyin, bir akçe.
14. Mehmed Abdurrahmân, beş buçuk akçe.	38. Piri bin Ahmed, şâgird-i Rûmî, bir buçuk akçe.
15. Hasan bin Hızır, altı buçuk akçe.	39. Mustafâ, şâgird-i Mir Aga, bir akçe.
16. Mustafâ bin Yûsuf, beş buçuk akçe.	40. Yûsuf, şâgird-i diğer, bir akçe.
17. Hızır bin Ali, sekiz buçuk akçe.	41. Hamza-i Nimçe şâgird-i Kara Memi, bir akçe.
18. Yusuf-ı Rûm, yedi akçe.	42. Hurrem-i Nimçe, şâgird-i diğer, bir akçe.
19. Ahmed bin Kasım, altı akçe.	43. Ali-i Nimçe, şâgird-i diğer, bir akçe.
20. Ferhâd-ı Bosna, beş buçuk akçe.	44. Mustafâ, şâgird-i Mehmed, bir akçe (7).
21. Ali Çerkes, iki buçuk akçe.	
22. Mehmed bin Hasan, üç akçe.	
23. Kasım-ı Arnavud, beş akçe.	
24. Yûsuf-ı Çerkes, yedi akçe.	

(4) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 b.

(5) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 3. Yazısı : Nesih.

(6) "Y" harfinin üstünde sedde işareti varsa da bu kelimeyi "Siyah" okumak daha doğrudur.

(7) Sonradan ilâve edilmistir.

**Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref vâcib-i Muharrem ve Safer ve
Rebî'ulevvel Sene 952**

Bölük-i Acemân

45. Abdülâli-i Tebrizî, yigirmi akçe.	53. Ahi Bey-i Tebrizî, on akçe.
46. Sultan Ali Basmacı, on iki buçuk akçe.	54. Ali kul-i Tebrizî, üç buçuk akçe.
47. Abdülhamid-i Tebrizî, on beş buçuk akçe.	55. Emir Aga-yı Tebrizî, beş akçe.
48. Mehmed Şâh-ı Tebrizî, on dokuz akçe.	
49. Aliyyüddin-i Tebrizî, on beş akçe.	56. Pervâne şâgird-i Abdülâli, iki akçe.
50. Ali Bey-i Tebrizî, on bir akçe.	57. Kaytâs şâgird-i Abdülhamid, iki akçe.
51. Abdülfettâh-ı Tebrizî, on iki akçe.	58. Hızır şâgird-i Sultan Ali, bir akçe.
52. Abdülhâlık-ı Tebrizî, on iki akçe.	59. Derviş Mehmed-i Isfahân, bir akçe (8).

Şâgirdân

IV

**Mevâcib-i Mezkûrîn 'an Cemâ'at-i Ehl-i Hıref-i Hâssa 'an vâcib-i
Rebî'ulâhir ve Cumâdeyn Sene 965 (9)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Rûmiyân

1. Mehmed Şâh, Serbölük, 25	19. Pervâne Bosna, 2
2. Üveys Ahmed, 14	20. Hasan Bosna, 5
3. Bayram Derviş, 19	21. Ca'fer Macar, 5
4. Mustafâ Buğdan, 13	22. Kasım-ı Çerkes, 6
5. Ali Bayram, 8	23. Haydar Arnavud, 9
6. Mehmed Melek Ahmed, 10 Mütevef-fâ şüd.	24. Pîr Çelebi, 5
7. Mehmed Abdurrahman, 6	25. Pervâne Nevrekob, 5
8. Hasan Hızır, 7	26. Ali Macar, 6
9. Mustafa Yusuf, 5	
10. Ca'fer Ali, 8	Şâgirdân-ı mezkûrîn
11. Yûsuf-ı Rûm, 11	27. Ali birâder-i Abdülkerim, 2
12. Ahmed Kasım, 6	28. Mustafa Dîvane, 2
13. Ferhad-ı Bosna, 9	29. Mehmed Bosna, 1 Mütemekkin der Edirne.
14. Mehmed Hasan, 5	30. Yûsuf Nemçe, 6
15. Kasım Arnavud, 7	31. Rûm şâgird-i Serbölük, 6
16. Mehmed Abdülevvel, 2	32. Ca'fer Nasûh, 4
17. Pîr Çelebi, 9	33. İskender Bosna, 1
18. Hüseyin Bosna, 6	34. Mahmûd-ı Gürci şâgird-i Mustafâ, 1 (10).

V

**Cemâ'at-i Ehl-i hıref kulları Dokuz yüz altmış beş Muharreminden
Dokuz yüz altmış altı Muharrem'in mevâcibine gelince ki
zikrolunur (11)**

Cemâ'at-ı Rûm Nakkaşları

1. Kara Memi, Nakkaşbaşı, yigirmi beş buçuk.	2. Üveys bin Ahmed, on dört.
	3. Bayram Derviş, on yedi, fevt oldu

(8) Cemâ'at-i Nakkâşan, Varak 2 b - 3 b.

(9) Topkapı Sarayı arşivi, D : 6500. Yazısı : Nesih.

(10) Cemâ'at-i Nakkâşan, varak 12 a.

- dokuz yüz altmış altı Muharreminin yigirmi üçüncü gününde.
4. Mustafâ Buğdan, on dört
 5. Ali bin Bayram, sekiz.
 6. Mehmed bin Abdürrahman, altı buçuk.
 7. Hasan bin Hızır, yedi buçuk.
 8. Mustafâ bin Yûsuf, beş buçuk, Ulûfesine gelmedüğü ecilden dört ulûfedir ki bâkiye konulub çıkmaz.
 9. Ca'fer bin Ali Şerif, sekiz buçuk
 10. Yûsuf-ı Rûm, on bir
 11. Ahmed bin Kasım, altı buçuk
 12. Ferhâd-ı Bosna, dokuz buçuk.
 13. Mehmed bin Hasan, beş buçuk.
 14. Kasım-ı Arnavud, yedi buçuk
 15. Mehmed bin Abdülevvel, üç
 16. Nebî-i Kara Mëmi, on
 17. Hüseyin-i Bosna, altı
 18. Pervâne-i Bosna, üç
 19. Mustafâ Müzehhib, sekiz
 20. Ali birâder-i Abdülkerim, şâgird, iki
 21. Mustafâ Divâne, şâgird, iki
 22. Mehmed-i Bosna, şâgird, bir buçuk
 23. Hurrem, şâgird, iki
 24. Ca'fer bin Nasûh, şâgird, dört
 25. İskender-i Bosna, şâgird, bir buçuk
 26. Mahmûd Gürçi, şâgird, bir akçe
- Cemâ'at-i Acem Nakkaşları**
27. Abdül'âlî-i Tebrizi, yigirmi
 28. Abdülhamid-i Tebrizi, on altı
 29. Şâh Muhammed-i Tebrizi, on dokuz buçuk.
 30. Ahî Bey-i Tebrizi, on
 31. Alîkulu a'mâ, dört
 32. Mir Aga Tebrizi, yedi
 33. Pervâne, Macar, dört
 34. Kaytas, Fireng, şâgird, iki buçuk
 35. Derviş Mehmed, şâgird, üç (12)

VI

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref vâcib-i Receb Şâ'bân ve Ramazân Sene Erba'a ve elf (13)

Cemâ'at-i Nakkâşân-ı Hâssa

1. Lûtfi Abdullah, Sernakkaşân, 60
2. Ca'fer Abdullah, Kethudâ, 41.5
3. Yahyâ Abdullah, Serbölük, 31.5
4. Hasan İbrâhîm, 23
5. Mehmed Ali, Seroda-i evvel, 14.5
6. Ali Ahmed, Seroda-i sâni, 29
7. Oşman, yevm, 31
8. İskender, Bosna, 13
9. Ali Abdullah, 32.5
10. Hasan Mehmed Edirnevi, 6.5
11. Kaytas, Freng, 10.5
12. Mahmûd Gürçi, 6.5
13. Mehmed Ferhâd, 16.5
14. Uzeyr Ahî, 12 (14)
15. Kasım Ahî, 9
16. Davûd Sefer, 9.5
17. Sefer Ali, 11.5
18. Mûsa Ahmed, 19.5
19. Monla Emin, 15.5
20. Mehmed Nasûh, 5.5
21. Velican, yevm, 7
22. Mehmed Bursavi, 11
23. Mehmed Mustafâ, 8.5
24. Hamza Abdullah, 3
25. Ahmed Hasan, 11.5
26. Hasan Abdullah, 15.5
27. Sinan Hızır, 7
28. Mahmûd Hüseyin, 6
29. Mehmed Ali, 9
30. Yûsuf Hüseyin, 9
31. Osman Abdullah, 13
32. Bekir Ca'fer, 5.5
33. Murâd Abdullah, 7.5
34. Şa'bân Abdullah, 9.5
35. Ayas Abdullah, 7.5
36. Ahmed Abdullah, 11
37. Ahmed Mahmûd, 12.5
38. Ahmed Ali, 10
39. Ahmed Mustafa, 6
40. Şa'bân Arnavud, 11
41. Mahmud Müzehhib, 11.5
42. Ahmed Ca'fer, 8
43. Fazlullah Osman, 8.5
44. Mehmed Abdullah, 6
45. Hızır Gazî, 10.5
46. Mustafa Hüseyin, 5
47. Ya'kub Süleymân, 6.5
48. Mahmûd Receb, 5
49. Mehmed Hızır, 6
50. Mustafâ Ahmed, 3
51. Ni'metullah Mustafa, 3.5
52. Hüseyin Mustafâ, 2

(11) Topkapı Sarayı arşivi, D: 9612. Yazısı: Neşih.

(12) Cemâ'at-i Nakkâşân, Varsak 2a. - 2 b.

(13) Topkapı Sarayı arşivi, D: 9613 - 13. Yazısı: Silyâkat.

(14) Noktasız olduğu için "Uzeyr" de, "Aziz" de okunabilir: (عزيير)

53. Nizâm, yevm, 5.5
 54. Ali Bâli, 5.5
 55. Hasan Abdullah, 7
 56. Yusuf Abdullâh, 6
 57. Mehmed Abdülkerim, 2
 58. Mehmed, Kapucu, 5 (15).
 59. Mehmed Fazlı Musavvir, 3.5
 60. Mehmed Nakkâş, 2
 61. Mehmed Refiki, 3
 62. Ferhâd Abdullâh, 12
- Şâgirdân-ı Mezkûrîn**
63. Mustafâ Mehmed, 2.5
 64. Hüsrev Şehnâmeî, 6.5
 65. Mehmed Abdullâh, 2
 66. Mehmed Osman, 4
 67. Rıdvân Abdullâh, 3
 68. Hemdem Abdullâh, 4
 69. Yûsuf Abdullâh Faiz, 6.5 (16)
 70. Hacı Mehmed Veli, 4
 71. Dilâver Abdullâh, 5
 72. Ömer, yevm, 2
 73. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 3.5
 74. Hasan Mahmûd, 2
 75. Mehmed Mustafâ Ca'fer, 3
 76. Ali Mustafâ, 3
 77. Mehmed Mustafâ, 2.5
 79. Hamza Mustafâ, 3
 80. Receb Ca'fer, 3
 81. Mahmûd, yevm, 5
 82. Sa'dî, yevm, 3.5
 83. Mustafâ Ca'fer, 2
 84. Mahmûd Nakkâş, 6
 85. Mehmed Rıdvân Abdullâh, 2
 86. Gazanfer Rıdvân Abdullâh, 2
 87. Abdi Şa'ban şâgird-i Tiflîsî, 2.5 (17)
 88. Mustafa Hamza, 3
 89. Mehmed Ali, 2
 90. İbrâhîm Mehmed, 3
91. Mehmed Sa'dî, 2
 92. Maksûd şâgird, 2
 93. Mehmed Mustafa Divâne, 3.5
 94. Mehmed Pir Mehmed, 4
 95. Rıdvân Abdullâh, 4.5 Gedik-i âhar şüd.
 96. Mehmed Hüseyin, 2
 97. Yûsuf Abdullâh şâgird-i Müzehhib, 2
 98. Ahmed Mehmed, 2
 99. Mehmed şâgird-i Mahmûd, 2
 100. Mustafa Cebelî, 4.5
 101. Ahmed Hüseyin, 2
 102. Mustafa diğer, 2.5
 103. Mahmûd Mustafa, 4
 104. Mustafa Küçük, 2
 105. Mehmed şâgird-i Ali, 3
 106. Bayram Ahmed, 2
 107. Ali Nakkâş, 3.5
 108. Mustafa Ali, 2
 109. Mehmed Osman, 5.5
 110. Mustafa Mehmed, 2
 111. Murâd Mehmed, 2
 112. Mehmed Veli, 2
 113. Ramazan, müslim-i nev, 5.5
 114. Derviş Yûsuf, 7
 115. Keyvan Abdullâh, 2.5
 116. Mehmed Seydî, 2
 117. Mehmed, yevm, 2
 118. Bekir, yevm, 2
 119. Ahmed birâder-i Sinan, 2
 120. Mehmed Keyvan, 5
 121. Hasan Abdullâh, 2 'an müteferrika âmed.
 122. Toma Manol, 3
 123. Mustafa Mahmud, 2 'an müteferrika âmed.
 124. İbrâhîm Mahmud, 2 'an müteferrika âmed (18)

VII

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref vâcib-i Masar
 Sene Hamse ve elf (19)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Lûtfî Abdullâh Sernakkaşân, 60
 2. Ca'fer Abdullâh Kethudâ, 42.5
 3. Yahyâ Abdullâh Serbölük, 31.5
 4. Hasan İbrâhîm, 30-31
 5. Mehmed Ali, Seroda-i evvel, 19.5
 6. Ali Ahmed, Seroda-i sâni, 28
 7. Osman, yevm, 31
 8. İskender Bosna, 13 El-müteveffa
 9. Ali Abdullâh, 33.5-30
 10. Hasan Mehmed Edirne, 6.5-52

(15) فوحى kelimesi, noktasız olduğu için "Kapucu", "Kuyucu" ve "Fütuht" okunabilir.

(16) فار kelimesi noktasızdır.

(17) Bu kelime, ancak "Tiflîsî" okunabilmektedir.

(18) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b, - 4 a.

(19) Topkapı Sarayı argivi, D : 9613-15. Yazısı : Siyâkat.

11. Kaytas-ı Fireng, 10.5 El-müteveffa
 12. Mahmûd-ı Gürci, 6.5 - 6
 13. Mehmed Ferhad, 16.5
 14. Uzeyr Ahî, 12 - 11
 15. Kasım Ahî, 9
 16. Dâvûd Sefer, 9.5 - 10
 17. Sefer Ali, 11.5
 18. Mûsâ Ahmed, 19 - 18
 19. Ahmed Halife, 13 Be Kâ'be reft - 15
 20. Mehmed Nasûh, 6 - 52
 21. Velican, yevm, 9 - 7
 22. Mehmed Bursa, 11
 23. Mehmed Mustafâ, 8.5 - 7
 24. Hamza Abdullah, 3
 25. Ahmed Hasan, 12
 26. Hasan Abdullah, 19.5 - 11
 27. Sinan Hızır, 7 Bâ tezkire be ma'rifet-i Kâtib-i Mehterân-ı Hayme Bâli Efendi.
 28. Mahmûd Hüseyin, 6
 29. Mehmed Ali, 9 - 8
 30. Yûsuf Hüseyin, 9
 31. Osman Abdullah, 15 - 92
 32. Bekir Ca'fer, 5.5
 33. Murâd Abdullah, 7 - 6
 34. Şa'ban Abdullah, 11 - 92
 35. Ayas Abdullah, 9.5 - 72
 36. Ahmed Abdullah, 12 - 11
 37. Ahmed Mahmûd, 13 El-müteveffâ
 38. Ahmed Ali, 10 Be Kâ'be reft Tâbi'-i Kâtib.
 39. Ahmed Mustafâ, 6 - 5
 40. Şa'bân Arnavud, 11 - 82
 41. Mahmûd Freng, 13 - 10
 42. Ahmed Ca'fer, 8.5 - 62
 43. Fazlullah Osman, 8.5
 44. Mehmed Abdullah, 6 - 42
 45. Hızır Gazi, 11
 46. Mustafâ Hüseyin, 5 - 42
 47. Ya'kub Süleymân, 6.5 - 42
 48. Mahmûd Receb, 5
 49. Mehmed Hızır, 6 - 5
 50. Mustafâ Ahmed, 3
 51. Ni'metullah Mustafâ, 4.5 - 32
 52. Hüseyin Mustafâ, 2.5 - 2
 53. Nizâm, yevm, 5.5 - 5
 54. Ali Bâli, 5.5 - 32
 55. Hasan Abdullah, 7 'An Sancak âmed - 6
 56. Yûsuf Abdullah, 6 - 52
 57. Mehmed Abdülkerim, 2
 58. Mehmed Kapucu, 5 (20).
 59. Mehmed Fazlı Musavvir, 3.5 Be Kâ'be reft (üstü çizilmiş)
 60. Mehmed Nakkaş, 2 Reft Bevvâb şüd
 61. Mehmed refikî Edirne, 3 Tezkeresi taleb oluna (21)
 62. Ferhâd Abdullah, 12 Be Kâ'be reft (Üstü çizilmiş)
 63. Hüsrev-i Şehnâmeî, 6.5
 64. Ali Nakkaş, 'An şâgirdân âmed, 32
 65. Bayram Ahmed, 0.5 'An şâgirdân âmed.
 66. Mehmed Ali, 5 'An arabacıyân âmed Bölüğü suâl oluna.
- Şâgirdân-ı Nakkaşân-ı Hâssa**
67. Mustafa Mehmed, 2.5
 68. Hüsrev Şehnâmeî, 6.5 Reft be-üstâ-dân.
 69. Mehmed Abdullah, 2
 70. Mehmed Osman, 4
 71. Rıdvân Abdullah, 3 Reft be-gilmân-ı acemiyân.
 72. Hemdem Abdullah, 4
 73. Yûsuf Abdullah, 6.5
 74. Hacı Mehmed Veli, 4
 75. Dilâver Abdullah, 5
 76. Ömer, yevm, 2
 77. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 3.5
 78. Hasan Mahmûd, 2
 79. Mehmed Mustafâ Ca'fer, 3
 80. Ali Mustafâ, 3
 81. Mehmed Mustafâ, 2.5
 82. Hamza Mustafâ, 3
 83. Ahmed Hızır, 3
 84. Mahmûd-ı Rûm, 5
 85. Sa'dî, yevm, 3.5 El müteveffâ
 86. Mustafâ Ca'fer, 2
 87. Mahmûd Nakkaş, 6
 88. Mehmed Rıdvân Abdullah, 2 Gedik-i âhar şüd.
 89. Gazanfer Abdullah, 2
 90. Abdî Sinan şâgird-i Tiflîsî, 2.5 (22)
 91. Mustafâ Hamza, 3
 92. Mehmed Ali, 2
 93. Mehmed İbrâhim, 3
 94. Mehmed Sa'dî, 2
 95. Maksûd, şâgird, 2
 96. Mehmed Mustafâ Divâne, 3.5
 97. Mehmed Pîr Mehmed, 4
 98. Rıdvân Abdullah, 4.5 Gedik-i âhar şüd.
 99. Mehmed Hüseyin, 2
 100. Yûsuf Abdullah şâgird-i Müzehhib, 2
 101. Ahmed Mehmed, 2
 102. Mehmed şâgird-i Mahmûd, 2
 103. Mustafâ Cebelî, 4
 104. Ahmed Hüseyin, 2
 105. Mustafâ diger, 2.5
 106. Mehmed Mustafâ, 5.5

(20) موحى kelimesi için (15) numaralı nota bakınız..

(21) رفقى kelimesi, "Rakîkî", "Refikî" ve "reffikî" okunabilir.

(22) Bu kelime için (17) numaralı nota bakınız.

107. Mustafâ Küçük, 2	121. Ahmed birâder-i Sinan, 3.5 İbtidâsı görüle.
108. Mehmed şâgird-i Ali, 3	121. Mehmed Keyvan, 5.5 Bâ tezkire-i Monla Kasım.
109. Bayram Ahmed, 2 Reft be üstâdân.	122. Hasan Abdullah, 2
110. Ali Nakkaş, 3.5 Reft be üstâdân	123. Mustafâ Mahmûd, 2 ibtidâsı görüle
111. Mustafâ Ali, 2	124. İbrâhîm Mahmûd, 2 ibtidâsı görüle
112. Mehmed Osman, 6	125. Pûr-ı Manol, 3.5
113. Mehmed Mustafa, 3	126. Mehmed Abdullah, 2 ibtidâsı görüle
114. Mehmed Murâd, 2	127. Mûsî Nakkaş, Rengzen, 2 ibtidâsı görüle.
115. Mehmed Veli, 2	128. Mustafâ Ali, 2 ibtidâsı görüle.
116. Derviş Yûsuf, 8.5	129. İbrâhîm Ali, 2 'An müteferrika âmed ibtidâsı Asitâne ismi mahkûkdür Temessük taleb oluna (23).
117. Keyvan Abdullah, 2.5	
118. Mehmed, yevmiyesi, 2	
119. Mehmed, yevm, 2	
120. Bekir, yevm, 2 Reft be üstâdân	

VIII

Defter-i Mevâcibi Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Masar
Sene Erba'a Aşere ve Elf Sene 1014 (24)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Lûtfi Abdullah, Serbölük, 40	32. Ferhâd Abdullah, 12
2. Sefer Ali, Kethudâ, 19.5	33. Bayram Ahmed, 5
3. Yûsuf Hüseyin, Serbölük, 14.5	34. Bekir, fi yevm, 3
4. Ahmed Abdullah, Seroda, 20 Be hod
Fi 28 Cumâdelâhir Sene 14	35. Mehmed Ali, 7.5
5. Mahmûd, fi yevm 6.5	36. Hacı Veli Mehmed, 5
6. Mehmed Ferhâd, 17.5	37. Ahmed Osman, 3
7. Uzeyr Ahmed, 13.5	38. Mehmed Hüseyin, 7.5
8. Dâvûd Sefer, 10	39. Ahmed Yûnus, 3.5
9. Mûsâ Ahmed, 21.5	40. Mahmud Mustafa, 7
10. Monla Emin, 18	41. Ramazan Abdullah, 6 Gaib
11. Mehmed Bursavî, 11	Şâgirdân-ı Mezkûrîn
12. Mehmed Mustafâ, 12.5	42. Mehmed Osman, 4 Be hod Fi 28 Cumâdelâhir Sene 14
13. Ahmed Hasan, 13	43. Ömer, fi yevm, 2.5
14. Hasan Abdullah, 19.5	44. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 5
15. Sinan Hızır, 10	45. Hasan Mahmud, 2
16. Mehmed Ali, 11	46. Receb Ca'fer, 4
17. Osman Abdullah, 20	47. Gazanfer Abdullah, 2
18. Murâd Abdullah, 10	48. Abdi Şa'ban, 2.5
19. Ahmed Mustafâ, 7	49. Mehmed Ali, 2
20. Şa'ban Arnavud, 12	50. Mehmed Mustafâ Divâne, 6
21. Mahmûd Müzehhib, 15	51. Mehmed Pir Mehmed, 4
22. Ahmed Ca'fer, 9	52. Yûsuf Abdullah şâgird-i Müzehhib, 2
23. Fazlullah Osman, 10	53. Mustafâ Diğer, 5
24. Mehmed Abdullah, 8	54. Mehmed şâgird-i Ali, 2
25. Mustafâ Hüseyin, 6	55. Mustafâ Küçük, 2
26. Ya'kub Süleyman, 9	56. Mustafâ Ali, 2
27. Mahmûd Receb, 5.5... Behod Fi 28
Cumâdelâhir Sene 14 'an yed-i Şehremini.	57. Mehmed Osman, 6
28. Mehmed Hızır, 8	58. Keyvan Abdullah, 4.5
29. Ali Bâli, 5.5	59. Mehmed, yevmiyesi, 2
30. Yûsuf Abdullah, 8.5	60. İbrâhîm Mahmûd, 2
31. Mehmed Refikî, 4 (yâhud Rakikî)	61. İbrâhîm Ali, 5.5
	62. Mehmed Mahmud, 2.5
	63. Rıdvan Abdullah, 2.5 (25)

(23) Cemâ'at-i Nakkaşân, varak 2 b. - 3 b.

(24) Topkapı Sarayı arşivi, D : 7253. Yazısı : Stıyâkat.

(25) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

IX

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Recec
Sene Hamse 'aşere ve elf Sene 1015 (26)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Lûtfi Abdullah, Serbölük, 40	30. Bekir, fi yevm, 3
2. Sefer Ali, Kethudâ, 21	31. Mehmed Ali, 7.5
3. Yûsuf Hüseyin, Serbölük, 15.5	32. Hacı Veli Mehmed, 5
4. Ahmed Abdullah, Seroda, 20.5	33. Ahmed Osman, 4
5. Mehmed Ferhâd, 17.5	34. Ahmed Yunus, 3.5
6. Dâvûd Sefer, 10	35. Mahmûd Mustâfa, 7
7. Mûsâ Ahmed, 21 Giriftâr şüd	36. Ramazan Abdullah, 7 (27)
Şâgirdân-ı Mezkûrin
8. Monla Emin, 19	37. Mehmed Osman, 4.5
9. Mehmed Bursavî, 11	38. Ömer Mehmed, 2.5
10. Mehmed Mustafâ, 12.5	39. Mustafa Mehmed Müzehhib, 5
11. Ahmed Hasan, 13	40. Hasan Mahmud, 2
12. Hasan Abdullah, 19.5	41. Receb Ca'fer, 4
13. Sinan Hızır, 10	42. Hızır Abdullah, 2
14. Mehmed Ali, 11	43. Abdi Sinan, 2.5
15. Osman Abdullah, 20	44. Mehmed Ali, 2
16. Murad Abdullah, 10	45. Mehmed Mustafa Divâne, 6
17. Ahmed Mustafa, 7	46. Mehmed Pir Mehmed, 4
18. Şa'ban Arnavud, 12	47. Yûsuf Abdullah Müzehhib, 2.5
19. Mahmud Müzehhib, 15	48. Mustafa Küçük, 2
20. Ahmed Ca'fer, 9	49. Mustafa Ali, 2
21. Fazlullah Osman, 9	50. Mehmed Osman, 6
22. Mehmed Abdullah, 8	51. Keyvan Abdullah, 4.5
23. Ya'kub Süleyman, 9	52. Mehmed, yevmiyesi, 2
24. Mahmud Receb, 5.5	53. İbrâhim Mahmûd, 2
25. Mehmed Hızır, 8	54. İbrâhim Ali, 5.5
26. Yûsuf Abdullah, 8.5	55. Mehmed Mahmûd, 2
27. Mehmed Refikî, 4 (yâhud Rakikî)	56. Rıdvân Abdullah, 2.5
28. Ferhad Abdullah, 12	57. Mustafâ Hızır, 10 (28)
29. Bayram Ahmed, 5	

X

**Defter-i Mevâcib-i Ehl-i Hıref 'an vâcib-i Masar
Sene Seb'a ve 'ısrine ve elf (29)**

Cemâ'at-i Nakkaşân

1. Ali, Üstâd, 37 Be hod	11. Mehmed Ali, 11
2. Yûsuf, Kethüdâ, 32 Be hod	12. Ahmed Mustafa, 11.5 Be hod
3. Ahmed Abdullah, 23 Be hod	13. Şa'ban Arnavud, 17 Be hod
4. Osman Abdullah Seroda, 25.5 Be hod	14. Ahmed Ca'fer, 9.5 Be hod
5. Mehmed Ferhâd, 13 Be hod	15. Mehmed Abdullah, 8 Be hod
6. Dâvûd Sefer, 11 Be hod	16. Ya'kub Süleyman, 13.5 Be hod
7. Mehmed Mustafa, 13 Be hod	17. Mahmud Receb, 7.5 Be hod
8. Mehmed, Bursa, 11	18. Mehmed Hızır, 12 Be hod
9. Ahmed Hasan, 15 Be hod	19. Mehmed Refikî, 4 (yâhud Rakikî)
10. Hasan Abdullah, 20.5 Be hod	20. Bayram Ahmed, 7 Be hod

(26) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 5. Yazısı : Siyâkat.

(27) İsmi üstünde kırmızı mürekkeble (gaib) kelimesi, altında (m) harfi yazılıdır.

(28) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(29) Topkapı Sarayı arşivi, D : 10010. Yazısı : Siyâkat.

21. Bekir, yevmiyesi, 7 Be hod	44. Mehmed Mustafa Divâne, 6.5 Be hod
22. Mehmed Ali, 11 Be hod	45. Mehmed Ramazân, 6
23. Hacı Veli Ahmed, 7.5 Be hod	46. İbrâhîm, yevmiyesi, 5
24. Ahmed Osman, 6.5 Be hod	47. Ramazan Yunus, 2.5 Be hod
25. Ahmed Yusuf, 3.5 Be hod	48. Yusuf Abdullah, 2.5 Be hod
26. Ramazan, yevm, 8.5 Be hod	49. Ramazân Ahmed, 2 Be hod
27. Mustafa Müzehhib, 19.5 Be hod	50. İbrâhîm Mustafâ, 2 Be hod
28. Mehmed Osman, 6.5 Be hod	51. Mehmed Mehmed, 5.5 Be hod
29. Rıdvan Abdullah, 5 Be hod	52. Mehmed Mahmud, 4 Be hod
30. Receb Hızır, 5 Be hod	53. Keyvan Abdullah, 4 Be hod Tevec-
cüh şüd bevâb alâ hâlihi (31)
31. Ali Mustafa, 6 Be hod	54. Perviz Abdullah, 3
33. Mehmed Osman, 8 Be hod	55. Mehmed Bekir, 3
33. Mustafa Hızır, 15	56. Murad Abdullah, 2 Be hod
34. Mehmed Mahmûd, 8 Be hod	57. Mehmed Ahmed, 2 Be hod
35. Mahmûd Şa'ban, 4 Be hod	58. Baki Mehmed, 2.5 Be hod
36. Mustafa Ahmed, 11.5 Be hod	59. Ahmed Hudaverdi, yevmiyesi, 2 Be-
hod.
37. Muharrem Hacı, 5 Be hod	60. Bekir Dâvûd, 2 Be hod
38. Monla Emin, 13 Be hod	61. Hasan, yevmiyesi, 5 Be hod 'An mü-
teferrika âmed (32)
39. Mustafa Muharrem, 4.5 Be hod	NOT: Müteferrika cemâ'atinde [Nak-
kaş Mehmed Ahmed, 2] kaydı vardır.
40. Yusuf Abdullah, 7.5 Be hod	
41. Mehmed Mustafa, 4 (30)	
42. İbrâhîm Mehmed, 7 Be hod	
Şâgirdân-ı Mezkûrîn	
43. Abdi Şa'ban, 2.5 Be hod	

XI

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i
Lezez Sene 1033 (33)**

Cemâ'at-i Nakkaşân -ı Hâssa

1. Ali Üstâd, Serbölük, 38	22. Yusuf Abdullah, 7,5
2. Yusuf Hüseyin, Kethudâ, 32	23. İbrâhîm Mehmed, 8
3. Ahmed Abdullah, Serbölük, 33	24. Pîr Dâvûd, 4,5
4. Osman Abdullah, Seroda, 30	25. İbrâhîm Mustafâ, 3
5. Dâvûd Sefer, 11	26. Mustafâ Ahmed, 2
6. Mehmed Mustafa, 21	27. Mehmed Ali, 11
7. Ahmed Hasan, 15	
8. Şa'ban Arnavud, 18	Şâgirdân
9. Ya'kub Süleyman, 13	28. Abdi Şa'ban, 4
10. Mahmûd Rereb, 10	29. İbrâhîm, yevm, 6
11. Mehmed Hızır, 15	30. Ramazan Yunus, 3
12. Bayram Ahmed, 7	31. Yusuf Abdullah, 4
13. Mehmed Ali, 11	32. Ramazan Ahmed, 4
14. Ahmed Osman, 7	33. Mehmed Mehmed, 6,5
15. Ahmed Yunus, 4	34. Mehmed Mahmud, 4,5
16. Mustafa Mehmed Müzehhib, 14	35. Ken'an Abdullah, 4
17. Receb Dede, 8	36. Perviz Abdullah, 3
18. Ali Mustafâ, 6	37. Mehmed Pîr, 3,5
19. Mehmed Osman, 11	38. Murâd Abdullah, 6,5
20. Mehmed Mahmud, 9	39. Mehmed Ahmed, 3 - 3,5
21. Mahmud Şa'ban, 7	40. Bâli Mehmed, 5,5

(25) "be-hod" yazılıp üstü çizilmiş; sonra "sehven restü şüd" kaydı hâve edilmiştir.

(31) Böyle okunabiliyor.

(32) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(33) Topkapı Sarayı arşivi, D : 3494. Yazısı : Siyâkat.

41. Ahmed Hudâverdi, 4.5	45. Mehmed Ahmed, 2
42. İbrâhîm Mehmed, 2 - 2.5	46. Hüseyin Ahmed, 2
43. Halil Mustafâ, 6	47. Hüseyin Abdullah, 6
44. Turmuş Mehmed, 3	

XII

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i
Lezez Sene 1033 (34)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Ali, Üstâd, Serbölük, 38 - 1682	25. Piri Dâvûd, 4.5
2. Yusuf Hüseyin, Kethudâ, 32 - 1418	26. İbrâhîm Mustafâ, 3
3. Ahmed Abdullah, Serbölük, 33 - 1462	27. Mustafâ Ahmed, 2
4. Osman Abdullah, Seroda, 30 - 1329.	28. Mehmed Ali, 11
5. Dâvûd Sefer, 11	
6. Mehmed Mustafâ, 20 - 880	Şâgirdân-ı Mezkûrin
7. Şa'ban Arnavud, 17	29. Abdi Şa'ban, 4
8. Ya'kub Süleyman, 13	30. İbrâhîm, yevm, 6 - 280
9. Mehmed Receb, 10	31. Murtazâ Yûnus, 3
10. Mehmed Hızır, 15	32. Yusuf Abdullah, 4
11. Bayram Ahmed, 7 - 304	33. Ramazan Ahmed, 4
12. Mehmed Ali, 11	34. Mehmed Mehmed, 6.5
13. Ahmed Osman, 7	35. Mehmed Mahmûd, 4.5
14. Ahmed Yunus, 4 - 170	36. Ken'an Abdullah, 4
15. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 14	37. Perviz Abdullah, 3
16. Rıdvan Abdullah, 5	38. Mehmed Piri, 3.5
17. Receb Dede, 7	39. Murâd Abdullah, 6.5
18. Ali Mustafâ, 6	40. Mehmed Ahmed, 3.5
19. Mehmed Osman, 11 - 480	41. Bâli Mehmed, 5.5
20. Mehmed Mahmûd, 9 - 440	42. Ahmed Hudâverdi, 4.5 - 100
21. Mahmud Şa'ban, 7	43. Halil Mustafa, 6
22. Mustafâ Muharrem, 5.5	44. Turmuş Mehmed, 3
23. Yusuf Abdullah, 7.5	45. Mehmed Ahmed, 2
24. İbrâhîm Mahmûd, 7	46. Hüseyin Ahmed, 2
	47. Hasan Abdullah, (35)

XIII

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i... (36)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Ali Üstâd, Serbölük, 40 Be hod	9. Ya'kub Süleyman, 13
2. Yûsuf Hüseyin, Kethudâ, 32 Be hod	10. Mahmûd Receb, 10 Be hod
3. Ahmed Abdullah, Serbölük, 33 Be hod	11. Bayram Ahmed, 7 Be hod
4. Osman Abdullah, Seroda, 30 Be hod	12. Mehmed Ali, 11 Be hod
5. Davûd Sefer, 11	13. Ahmed Osman, 7 Be hod
6. Mehmed Mustafa, 22	14. Ahmed Yunus, 4 Be hod
7. Ahmed Hasan, 15	15. Mustafa Mehmed Müzehhib, 19 Be hod.
8. Şa'ban Arnavud, 19	

(34) Topkapı Sarayı arşivi, D : 2993. Yazısı : Siyâkat kırması. Kabında : "Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Lezez sene 1033 'an cânib-i Hızır Ağa Aga-i Hazîne-i Enderunî"

(35) Cemâ'at-i Nakkaşan, Varak 2 b.

(36) Topkapı Sarayı arşivi, D : 1550. Yazısı : Siyâkat... 1033 senesinden sonraya âid tarihsiz defterdir.

16. Rıdvan Abdullah, 5 Be hod	31. Ramazan Ahmed, 5.5 Be hod
17. Receb Dede, 10	32. Mehmed Mehmed, 6.5
18. Ali Mustafa, 6 Be hod	33. Mehmed Mahmûd, 4.5
19. Mehmed Osman, 11 Be hod	34. Ken'ân Abdullah, 4
20. Mehmed Mahmûd, 9	35. Pervîz Abdullah, 3
21. Yusuf Abdullah, 7.5 Be hod	36. Murâd Abdullah, 6.5 Be-hod
22. İbrâhîm Mehmed, 9 Be hod	37. Mehmed Ahmed, 3.5
23. Pîr Dâvûd, 5.5	38. Bâkî Mehmed, 5.5 Be-hod
24. İbrâhîm Mustafâ, 3.5	39. Yûsuf Hudâverdi, 4
25. Mustafâ Ahmed, 2	40. İbrâhîm Mehmed, 2
26. Mehmed Ali, 11	41. Halil Mustafâ, Bi-reft
Şâgirdân-ı Mezkûrîn	
27. Abdi Şa'ban, 4	42. Turmuş Mehmed, 3
28. İbrâhîm, yevm, 7	43. Mehmed Ahmed, 2 Be-hod
29. Ramazan Yunus, 3	44. Hüseyn Ahmed, 2 Be-hod
30. Yusuf Abdullah, 4	45. Hüseyn Abdullah, Çaşnîgîr, 6 Be-hod
	46. Ahmed Ali Salar, 2.5 Be-hod (37)

XIV

Başı sonu eksik Mevâcib defteri (38)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

	1300	17. Mehmed Mahmud, 4.5 - 130	
	500	18. Mehmed Mehmed, 3 - 90	
1. Ali Üstâd, Sernakkaş, 40 -	<u>1800</u>	19. Mahmûd Mustafâ, Çaşnîgîr, 13 - 400	
2. Ahmed Osman, Kethudâ, 14 -	500	20. Bâkî Mehmed, 6-180	
3. İbrâhîm Mahmûd, Serbölük, 11 -	330	21. Murâd Abdullah, 7 - 240	
4. Mehmed Ahmed, Seroda, 9 -	300		
5. Ya'kub Süleyman, 13 -	390	Şâgirdân-ı Mezkûrîn	
6. Bayram Ahmed, 7 -	230 Der-kise	22. Abdi Şa'ban, 4 -	130
7. Mehmed Ali, 15 -	500	23. Ramazan, yevm, 3 -	96 Der-kise
8. Ahmed Yûnus, 4 -	150	24. Yusuf Abdullah, 4 -	130
9. Receb Dede, 10 Bir dâne		25. Ramazan Mehmed, 5.5 -	200
10. Ali Mustafâ, 6 -	180	26. Ahmed Hudâverdi, 4 -	130
11. Mahmud Osman, 11 -	330 Be-dest-i	27. Mehmed Ahmed, 2 -	70
Bözlükbaşı.		28. Hüseyn Ahmed, 2 -	70
12. Yûsuf Abdullah, 7.5 -	240	29. Ahmed Ali Sâlâr, 2 -	70 Tâbî'-i Ağa
13. Pîr Dâvûd, 7.5 -	300	30. Osman Hüseyn, 10 -	300
14. İbrâhîm Mustafâ, 3.5 -	45 Der-kise	31. Piyâle Abdullah, 10 -	300 Be-dest-i
15. Mustafa Ahmed, 2.5 -	70	Sernakkaşân.	
	550	32. Mehmed Ahmed, 2 -	70 Be-dest-i İb-
	120	râhîm Serbölük	
16. Mustafâ Hızır, 20 -	Der kise	33. Yûsuf Abdullah, 2 -	70 (39)
	670		
Be-dest-i Kethuda-ı...			

(37) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(38) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 12. Yazısı Siyâkat... Sene 1033 ile Sene 1047 arasında tutulmuş defter.

(39) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 1 b. ve 4 a.

XV

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der
vâcib-i Lezez Sene 1047 (40)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Ali Üstâd, Sernakkaş, 40	Şâgirdân-ı Mezkûrin-i Hâssa
2. Ahmed Osman, Kethudâ, 14.5	20. Abdi Şa'ban, 4
3. İbrâhîm Mahmûd, Serbölük, 11	21. Ramazan, yevm, 3
4. Mehmed Ahmed, Seroda, 9	22. Yûsuf Abdullah, 4
5. Ya'kub Süleyman, 13	23. Ramazan Mehmed, 5.5
6. Mehmed Ali, 15	24. Ahmed Hudaverdi, 4
7. Ahmed Yunus, 4	25. Mehmed Ahmed, 2
8. Receb Dede, 10	26. Hüseyin Ahmed, 2
9. Ali Mustafâ, 6	27. Ahmed Ali Sâlâr, 2
10. Mahmud Osman, 11	28. Osman Hüseyin, 10
11. Yûsuf Abdullah, 8.5	29. Piyâle Abdullah, 10 Sefer-Be-hod 885
12. Pîr Dâvûd, 8.5	30. Mehmed Ahmed, 2
13. Mustafâ Ahmed, 2.5	31. Yûsuf Abdullah, 2
14. Mustafa Hızır. 20 - 1770 Be-hod Mez-
bûrun yerine rızâsile Murâd Abdul-
lah Sefere ta'yin olunmuşdur.	32. Mustafâ Abdullah, 2
15. Mehmed Mahmud, 4.5	33. Abdi Abdullah, 2
16. Mehmed Mehmed, 3	34. Ahmed Mehmed, 2
17. Mahmud Mustafâ, Çaşnîgir, 13	35. Mehmed Abdullah, 2
18. Bâli Mehmed, 6	36. Osman Hüseyin, 3.5
19. Murâd Abdullah, 8	37. Ya'kub Mehmed, 2
	38. Hüseyin Abdullah, 2 (41).

XVI

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der
vâcib-i Masar Sene 1059 (42)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 36.5 -
2300	15. Mehmed Mehmed, 3-160
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkaş-ı sâbık,
40-2000	16. Piyâle Abdullah, 4-240
3. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14-700	17. Yusuf Abdullah, 2-120
4. Mahmud Mustafâ, Serbölük, 27-1400	18. Mustafâ nâm, 5-250
5. Ahmed Yûnus, 4-240	19. Receb Mehmed, 4-240
6. Mehmed Osman, 11-500 Be-Sernak-
kaşân.	Şâgirdân
7. Mustafa Ahmed, 4-240	20. Abdi Şa'ban, 4-240
8. Bâki Mehmed, 4.5-240 (43)	21. Mehmed Ahmed, 3-160
9. Murâd Abdullah, 7-440	22. Hüseyin Ahmed, 2-120
10. Piyâle Abdullah, 10-500	23. Mehmed Ahmed, 2-120
11. Osman Hüseyin, 10-500	24. Mustafâ Abdullah, 2-120 Defter
12. Osman Süleyman, 9-450	25. Abdi Abdullah, 2-120 Sernakkaşân
13. Ya'kub Mehmed, 4-240	26. Ahmed Mehmed, 2-120 Sernakkaşân
14. Mehmed Mustafâ, 4-240	27. Mehmed Abdullah, 2-120 Sernakka-
şân.
	28. Diğer Mehmed Abdullah, 3-160 Ser-
nakkaşân

(40) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 6. Yazısı : Siyâkat.

(41) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(42) Topkapı Sarayı arşivi, D. 487. Yazısı : Siyâkat. Kabında stülüsle: "Defter-i Mevâ-
cib-i Recec-i Ehl-i Hıref"

(43) Yazının şekline göre "Bâki" de "Bâli" de okunuyor.

29. Hüseyin Abdullah, 4-240	35. Ali Sinan, 2-120
30. Osman Hüseyin, 3.5-180.	36. Mehmed Hasan, 2-120
31. Hasan Mehmed, 3-160	37. Murtaza Ali, 2-120 (44)
32. Kasım Abdullah, 2-120	
33. Mustafâ Bâli, 2-120 (çizilmiştir).	NOT: Müteferrika cemâ'atinde (Nak-
34. Mehmed Abdullah, 3-160	kaş Mehmed Ali, 2-120) kaydı vardır.

XVII

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der
vâcib-i Reşen Sene 1059 (45)**

Cemâ'at-i Nakkaşan-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkâş, 36.5-2360	Şâgirdân-ı Mezkûrın
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkâş-ı sâbık, 40-2300	20. Abdi Şa'ban, 4-240
3. İbrâhîm Mahmud, Kethudâ, 14-750	21. Mehmed Ahmed, 3-160
4. Mahmûd Mustafâ, Serbölük, 27-1550	22. Hüseyin Ahmed, 2-120
5. Ahmed Yûnus, 4-240	23. Mehmed Ahmed, 2-120
6. Mehmed Osman, 11-550 Sernakkâş	24. Mustafa Abdullah, 2-120
7. Mustafâ Ahmed, 4-240	25. Abdi Abdullah (mislühû), 2-120
8. Bâli, Mehmed 4-240 (46)	26. Ahmed Mehmed (mislühû), 2-120
9. Murâd Abdullah, 7-440	27. Mehmed Abdullah (mislühû), 2-120
10. Piyâle Abdullah, 10-500	28. Diğer Mehmed Abdullah (mislühû), 3-160
11. Osman Hüseyin, 10-550	29. Hüseyin Abdullah, 4-240.
12. Ali Süleyman, 9.5-450	30. Osman Hüseyin, 3.5-180
13. Ya'kub Mehmed, 4-240	31. Hasan Mehmed, 5-350
14. Mehmed Mustafa, 4-240	32. Kasım Abdullah, 2-120
15. Mehmed Mehmed, 3	33. Mustafâ Bâli, 2-120
16. Piyâle Abdullah, 5-240	34. Mehmed Abdullah, 3-160
17. Yusuf Abdullah, 2-120	35. Ali Sinan, 2-120
18. Mustafa nâm, 5-250	36. Murtazâ Ali, 2-120
19. Receb Mehmed, 4-240	37. Mehmed Ali, 2 'An müteferrika â-med (47).

XVIII

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der
vâcib-i Masar Sene 1060 (48)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkâş, 36.5-2560	8. Bâli Mehmed, 6-340
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkâş-ı sâbık, 40-2100	9. Murâd Abdullah, 8-440
3. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14-780	10. Piyâle Abdullah, 10-580
4. Mahmûd Mustafa, Serbölük, 14-780	11. Osman Hüseyin, 10-580
5. Ahmed Yûnus, 4-240	12. Ali Süleyman, 9-450
6. Mehmed Osman, 11	13. Ya'kub Mehmed, 4-240
7. Mustafa Ahmed, 4-240	14. Mehmed Mustafa, 4-240
	15. Mehmed Mehmed, 3-160

(44) Cemâ'at-ı Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(45) Topkapı Sarayı arşivi, D : 488. Yazısı : Siyâkat.

(46) Yazının şekline göre "Bâkî" de okunuyor.

(47) Cemâ'at-ı Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(48) Topkapı Sarayı arşivi, D : 3410. Yazısı : Siyâkat.

16. Piyâle Abdullah, 4-240
 17. Yûsuf Abdullah, 2-120
 18. Mustafâ nâm, 5-350
 19. Receb Mehmed, 6-360
 20. Abdi Şa'ban, 4-240

Şagirdân-ı Mezkûrîn

21. Mehmed Ahmed, 3-160
 22. Hüseyin Ahmed, 2-120
 23. Mehmed Ahmed, 2-120
 24. Mustafa Abdullah, 2-120
 25. Abdi Abdullah, 2-120
 26. Ahmed Mehmed, 2-120
 27. Mehmed Abdullah, 2-120
 28. Diğer Mehmed Abdullah, 3-160
 29. Hüseyin Abdullah, 4-240
 30. Osman Hüseyin, 3.5-180

31. Hasan Mehmed, 5-350
 32. Kasım Abdullah, 2-120
 33. Mustafâ Bâli, 2-100
 34. Mehmed Abdullah, 3-100
 35. Ali Sinan, 2-120
 36. Murtazâ Ali, 3-160
 37. Mehmed Ali, 2-120
 38. Mustafâ Abdullah, 2 Be-hod Tâbi'-i
 Âga-i Harem (Bu kaydın üstünde):
 Mahmûd Mustafâ âmed 24 Ş. (Şev-
 vâl) Sene 60.
 39. Ahmed Abdullah, 3 Tâbi'-i Âga-i Ha-
 rem Be-hod (49).

NOT : Müteferrika Cemâ'ati arasın-
 da [Mehmed Hasan, 2-120 Nakkaşan]
 kaydı vardır. ¹

XIX

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i
 Reşen Sene 1060 (50)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkâş, 36.5 -	400
2300	150
200	550
2500	500
	100
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkaş-ı sâbık, 40-	600
2000	500
200	150
2200	
700	11 Osman Hüseyin, 10-
200	650
3. İbrâhîm Mahmûd. Kethudâ, 14-	
900	12. Ali Süleyman, 9-450
1400	13. Ya'kub Mehmed, 4-240
200	14. Mehmed Mustafâ, 4-240
1600	15. Mehmed Mehmed, 4-240
4. Mahmûd Mustafa, Serbölük, 27-	16. Piyâle Abdullah, 4-240
	17. Yusuf Abdullah, 2-150
5. Ahmed Yûnus, 4-240	250
700	100
100	18. Mustafa nâm, 5-
6. Mehmed Osman, 11-	350
800	300
7. Mustafa Ahmed, 4-240	150
240	19. Receb Mehmed, 6-
100	450
8. Bâli Mehmed, 6-	20. Murtazâ Ali, 3.5-180
340	21. Hüseyin Abdullah, 4-240

(49) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b - 4 a.

(50) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 10. Yazısı : Siyâkat.

Şagirdân-ı Mezkûrîn

22. Abdi Şa'ban, 4-240	250
23. Mehmed Ahmed, 3-180	100
24. Hüseyin Ahmed, 3-180	
25. Mehmed Ahmed, 2-150	
26. Mustafa Abdullah, 2-150	
27. Abdi Abdullah, 2-120	
28. Ahmed Mehmed, 2-120	
29. Mehmed Abdullah, 2-150	
30. Diğer Mehmed Abdullah, 4-150	
31. Hüseyin Abdullah, 4 Reft	
32. Osman Hüseyin, 3.5-180	
33. Hasan Mehmed, 6-	350
34. Kasım Abdullah, 2-150	
35. Mustafa Bâli, 2-150	
36. Mehmed Abdullah, 3-180	
37. Ali Sinan, 2-150	
38. Mehmed Ali, 2-150	
39. İvaz Abdullah, 2 Reft	
40. Ahmed Abdullah, 3 m. Âga-i Harem (51).	

XX**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Masar Sene 1061 (52)****Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa**

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 36.5-1800	20. Murtazâ Ali, 3.5-170
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkaş-ı Sâbık, 40 m.	21. Hüseyin Abdullah, 4-200
3. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14-700 Sernakkaş	Şagirdân-ı Mezkûrîn
4. Mahmud Mustafa, Serbölük, 27-1350	22. Abdi Şa'ban, 4-200
5. Ahmed Yûnus, 4-200	23. Mehmed Ahmed, 3-150
6. Mehmed Osman, 11-550	24. Hüseyin Ahmed, 3-150
7. Mustafâ Ahmed, 4-200	25. Mehmed Ahmed, 2-100
8. Bâli Mehmed, 6-300	26. Mustafa Abdullah, 2
9. Murad Abdullah, 7-400	27. Abdi Abdullah, 2-100 Sernakkaş
10. Pivâle Abdullah, 10-500	28. Ahmed Mehmed, 2-100 m (53)
11. Osman Hüseyin, 10-500	29. Mehmed Abdullah, 2-100 m.
12. Ali Süleyman, 9-400	30. Diğer Mehmed Abdullah, 2-100 m.
13. Ya'kub Mehmed, 4-200	31. Hüseyin Abdullah, 4-100 m.
14. Mehmed Mustafâ, 4-200	32. Osman Hüseyin, 3.5-170
15. Mehmed Mehmed, 4-200	33. Hasan Mehmed, 7-350
16. Pivâle Abdullah, 4-200	34. Kasım Abdullah, 2-100
17. Yûsuf Abdullah, 2-100	35. Mustafâ Bâli, 2-100
18. Mustafâ Nâm, 5-200	36. Mehmed Abdullah, 3-150
19. Receb Mehmed, 7-300	37. Ali Sinan, 2-100
	38. Mehmed Ali, 2-100
	39. Ahmed Abdullah, 3-150 Tâbi'-i Âga-i Serhâzin (54)

XXI**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref-i Hâssa 'an vâcib (55)****Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa**

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 36-5500	2. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14
500	3. Ahmed Yûnus, 17-850

(51) Cemâ'at-ı Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(52) Topkapı Sarayı arşivi, D : 486. Yazısı : Siyâkat.

(53) "m" harfi مثله "misliühü" kelimesi yerine kullanılmıştır.

(54) Cemâ'at-ı Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(55) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 11. Yazısı : Siyâkat. Varak 1 a. da "Mevâcib-i Resen 1064. Sülûsle : Defter-i Ağa - Mevâcib-i Ehl-i Hıref" yazılıdır.

4. Mehmed Osman, 11-550	23. Hüseyin Ahmed, 3-200
5. Mustafâ Ahmed, 4-200	24. Mehmed Ahmed, 3-120 Sernakkaş
6. Bâli Mehmed, 7-350	25. Mustafâ Abdullah, 2-120 Sernakkaş
7. Murâd Abdullah, 8-400	26. Abdi Abdullah, 2-120 Sernakkaş
8. Piyâle Abdullah, 10-500	27. Ahmed Mehmed, 2-120 Sernakkaş
9. Osman Hüseyin, 10-500	28. Mehmed Abdullah, 2-120 Sernakkaş
10. Ali Süleyman, 9-450	29. Diğer Mehmed Abdullah, 2-120 Sernakkaş.
11. Ya'kub Mehmed, 5-250	30. Hüseyin Abdullah, 4-200 K 11 (56)
12. Mehmed Mustafâ, 7,5-500	31. Osman Hüseyin, 3,5-180
13. Mehmed Mehmed, 4-200	32. Kasım Abdullah, 2-120
14. Piyâle Abdullah, 4-200	33. Mustafa Bâli, 2-120
15. Yûsuf Abdullah, 2-130	34. Mehmed Abdullah, 3-150
16. Mustafâ Nâm, 6-350	35. Ali Sinan, 2-120
17. Receb Mehmed, 17,5-800	36. Mehmed Ali, 2-120
18. Murtazâ Ali, 4,5-250	37. Ahmed Abdullah, 3-150
19. Hüseyin Abdullah, 4-200	38. Osman Hasan, 3-150
20. Hasan Mehmed, 16-800	39. Mustafa Süleyman, 4-200
Sâgirdân-ı Mezkûrîn	
21. Abdi Şa'ban, 4-200	40. Mehmed Hasan, 2-120
22. Mehmed Ahmed, 4-220	41. Hasan Mehmed, 5-250 (57)

XXII

Defter-i mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der
vâcib-i Reşen Sene 1065 (58)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 80	Sâgirdân-ı Mezkûrîn	
2. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14	21. Abdi Şa'ban, 4	
3. Ahmed Yûnus, 12	22. Mehmed Ahmed, 4	
4. Mehmed Osman, 11	23. Hüseyin Ahmed, 3	
5. Mustafa Ahmed, 4	24. Mehmed Ahmed, 2	
6. Bâli Mehmed, 7	25. Mustafâ Abdullah, 2	
7. Murâd Abdullah, 8	26. Abdi Abdullah, 3	
8. Piyâle Abdullah, 10	27. Ahmed Mehmed, 2	
9. Osman Hüseyin, 10	28. Mehmed Abdullah, 2	
10. Ali Süleyman, 9	29. Diğer Mehmed Abdullah, 2	
11. Ya'kub Mehmed, 5	30. Hüseyin Abdullah, 4	
12. Mehmed Mustafâ, 5,5	31. Osman Hüseyin, 3,5	
13. Mehmed Mehmed, 5	32. Kasım Abdullah, 2	
14. Piyâle Abdullah, 4	33. Mustafâ Bâli, 2	
15. Yusuf Abdullah, 2	34. Mehmed Abdullah, 3	
16. Mustafâ Nâm, 6	35. Ali Sinan, 2	
17. Receb Mehmed, 20,5	36. Mehmed Ali, 2	
18. Murtazâ Ali, 4,5	37. Ahmed Abdullah, 3	
19. Hüseyin Abdullah, 4	38. Osman Hasan, 3	
20. Hasan Mehmed, 17,5	39. Mustafâ Süleyman, 4	
	40. Mehmed Hasan, 2	
	41. Hasan Mehmed, 3 (59)	

(56) K 11 — Bölük 11.

(57) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(58) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 4. Yazısı : Siyâkat. Kabında sülûsle "Defter-i AğaReşen-i Ehl-i Hıref, Sene 1065).

(59) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.